

jednak pod uwagę, iż książka przeznaczona jest dla szerszego kręgu czytelników — i to nawet nie tych, którzy są już zaprawieni we wnikaniu w nie zawsze przejrzyste teksty naukowe — zabieg taki uznać należy za dobry. Autor, traktując i temat, i materiał z dużą swobodą, zamierzony cel osiągnął. Książkę czyta się lekko i z zainteresowaniem, przemierzając ponad trzystupięćdziesięcioletnią historię Polaków w Ameryce wraz z jej problemami. Tylko, co ma zrobić czytelnik, którego zafrapował po lekturze książki Drohojowskiego ten właśnie temat? Wydaje się, iż wskazanie mu przynajmniej kilku, możliwie łatwo dostępnych prac z tego zakresu, byłoby pożyteczne. Popularyzowanie historii polega wszak nie tylko na pisaniu o niej, lecz również na udzielaniu wskazówek o dostępnej literaturze, pomagającej pogłębić niektóre z problemów zasygnalizowanych w książce.

Fakt ukazania się w najdym tylko roku dwóch książek na podobny temat, odnotować należy z zadowoleniem. Z pewnością nie zaspokoją one chłonności rynku czytelniczego na literaturę z zakresu historii Polonii w Stanach Zjednoczonych. Można więc spodziewać się, że w najbliższych latach będą powstawały inne prace popularne na ten temat. Zauważyć jednak trzeba, że kryje się w tym pewne niebezpieczeństwo — mianowicie to, iż przy bardzo powolnym przyroście naukowej literatury, omawiającej różne aspekty historii Polaków w Stanach Zjednoczonych, literatura popularna kolportować będzie nadal ustalenia, co do których dziś odnosić należy się ze sceptycyzmem, choć z braku dowodów trzeba je przyjmować.

Piotr Kraszewski

ALBERT BUKIET: *Materiały do bibliografii polonica Ameryki Łacińskiej*. Buenos Aires: (Nakład Autora. Drukarnia Michał Richter) 1975, 246 ss.

Do niedawna bardzo mało wiedzieliśmy o produkcji wydawniczej polskiej i obcej (poświęconej sprawom polskim) w Ameryce Południowej. W 1974 r. Władysław Chojnacki ogłosił *Bibliografię wydawnictw polskich w Brazylii*¹ i równocześnie omówił dotychczasowe prace dokumentacyjno-bibliograficzne w tym kraju. W Argentynie natomiast rejestracją tamtejszych polonistów zajmował się Jerzy Dittmar, który opisał wydawnictwa polskie² i następnie wraz z Jeremim Stempowskim opracował ich bibliografię³. Obejmowała ona 256 pozycji druków zwartych, kalendarzy i czasopism polskich wydanych w Argentynie w latach 1909-1954. Stanisław Pyzik zestawiał podobną bibliografię (do 1953 r.), która również nie została wydana drukiem. Dzieje prasy polskiej w Argentynie i Urugwaju zostały opracowane przez Wł. Chojnackiego⁴.

Dopiero Albert Bukiet jako pierwszy zebrał materiał bibliograficzny polonistów

¹ Wł. Chojnacki, *Bibliografia wydawnictw polskich w Brazylii 1892-1974*. „Przegląd Zachodni” nr 2/1974, ss. 362-392. (Obejmuje 374 pozycje).

² J. Dittmar, *Bibliografia polska w Argentynie*. „Głos Polski” 1954, nr 2422-2425, s. 5.

³ J. Dittmar, J. Stempowski, *Polonica argentyńskie*. Buenos Aires 1955, Klub Polski s. 69, maszynopis.

⁴ Wł. Chojnacki, *Prasa polska w Argentynie i Urugwaju 1913-1963*. „Problemy Polonii Zagranicznej” t. 3, 1962/1963, ss. 121-144.

z całej Ameryki Południowej. Autor urodzony w Łodzi w 1903 r., lata szkolne i uniwersyteckie (1914 - 1927) spędził w Danii. Do wybuchu wojny pracował w firmie przemysłowej w Łodzi, należącej do jego rodziny. Losy II wojny światowej rzuciły go do dalekiej Argentyny. Tam właśnie, w Buenos Aires obok prowadzenia pracowni krawieckiej angażował się w pracach organizacji polonijnych m. in. został członkiem założycielem Towarzystwa Biblioteki Polskiej im. Ignacego Domeyki w Buenos Aires (*Biblioteca Polaca Ignacio Domeyko*). Towarzystwo to powstało 4 czerwca 1960 r. a celem jego było ufundowanie i zorganizowanie biblioteki polskiej. Księgozbiór gromadzono w trzech działach: 1. dzieła rzadkie i cenne w języku polskim dotyczące nauki i kultury polskiej; 2. prace dotyczące kultury i nauki poszczególnych krajów Ameryki Południowej ze szczególnym uwzględnieniem wkładu Polaków w tych krajach na polu kulturalnym, społecznym i gospodarczym; 3. polonica Ameryki Południowej dawne i współczesne (książki, broszury, czasopisma, ulotki, fotografie itd.). A. Bukiet od lat opiekuje się działem polonistów w Bibliotece Polskiej i zapewne ta nieprofesjonalna pasja zachęciła go do zarejestrowania (a tym samym uchronienia od zapomnienia) wielu polonistów z tamtego terenu. Na tym przykładzie widać wyraźnie jaką pożyteczną rolę spełniają dobrze zorganizowane polonijne biblioteki naukowe. Niestety, takich placówek jest niewiele, a one ułatwiają przecież podejmowanie trudnego zadania dokumentacji bibliograficznej dorobku polskiego na obcym terenie. Np. Wiktor Turek w Kanadzie, po zorganizowaniu Instytutu Polskiego (i biblioteki zarazem) wydał kilka fundamentalnych dzieł bibliograficznych odnoszących się do Polonii w Kanadzie.

Bibliografia A. Bukieta jest wyjątkową pracą nie tylko dlatego, że jest pierwszą próbą zebrania całości materiału i jedną z nielicznych bibliografii retrospektywnych na emigracji. Jej niezwykłość polega też na tym, że została wydana własnym nakładem autora w ilości 150 egzemplarzy za pieniądze uzyskane ze sprzedaży zbioru polonistów filatelistycznych. Autor zbierając materiał do swej pracy oparł się przede wszystkim na bogatych zbiorach Biblioteki Polskiej im. I. Domeyki (850 tytułów) oraz na znanych mu bibliografiach i literaturze przedmiotu. Omawiana bibliografia uwzględnia prace autorów polskich i obcych (jeśli dotyczą Polski i Polaków) wydanych w Ameryce Południowej. Składa się ona z kilku działów. Pierwszy, najobszerniejszy, obejmuje druki zwarte i prace zamieszczone w tamtejszych czasopismach obcojęzycznych. Ogółem autor zarejestrował 2021 tych pozycji (2019 plus 1597a i 1776a). W drugim rozdziale zestawiono 20 tytułów kalendarzy (Argentyna — 7 i Brazylia — 13) składających się z 92 roczników. Dominuje pod względem liczby roczników kalendarz „Ludu” z Brazylii. Czasopisma Ameryki Południowej stanowią odrębny trzeci rozdział. Lista ich zawiera 184 tytuły oraz 32 dodatki. W poszczególnych krajach Ameryki Południowej liczba czasopism przedstawia się następująco: Brazylia — 102 pisma (w tym 22 obcojęzyczne) i 23 dodatki, Argentyna — 68 pism (w tym 13 obcojęzycznych) i 9 dodatków, Urugwaj — 5, Chile — 4, Kolumbia — 1, Meksyk — 1, Paragwaj — 1, Peru — 1, Wenezuela — 1. Dział czasopism został uzupełniony w następnym rozdziale indeksem zawierającym nazwiska 270 redaktorów z podaniem tytułów czasopism, którymi kierowali. Cennym dopełnieniem bibliografii A. Bukieta jest rejestr 113 katalogów wystaw i programów teatralnych wydanych w Buenos Aires. Są to najczęściej druki ulotne w nomenklaturze bibliograficznej zwane dokumentami życia społecznego, przeważnie nie uwzględniane w bibliografiach tego typu. Dają one jednak obfity materiał faktograficzny, chociażby w zakresie działalności kulturalnej Polonii w Buenos Aires.

Autor słusznie nazwał swą pracę *Materiałami do bibliografii* a nie *Bibliografią*. Zakres terytorialny i czasowy (od początku do współczesności) jest zbyt rozległy, aby w pierwszej pracy tego typu móc uwzględnić całość dorobku wydawniczego.

²¹ Przegląd Zachodni nr 5 - 6/77

Jednak dzięki tej pracy można w tej chwili ją uzupełniać nieznanymi autorowi drukami. W przyszłości umożliwi to wydanie *Bibliografii poloniców Ameryki Łacińskiej*.

Poniżej podaję uzupełnienia do poszczególnych rozdziałów pracy A. Bukieta⁵. Ograniczyłem się jedynie do podania nieznanymi autorowi druków, artykułów, kalendarzy i czasopism bez wyszczególniania drobnych uzupełnień i sprostowań oraz poprawek w zapisie bibliograficznym.

Druki zwarte i artykuły

- Associação dos Pais Cristãos de Irati, Paraná. Estatutos. Irati: Tipografia Irmãos Martins 1956 16° s. 14.
- Banach Stefan: Cálculo diferencial e integral. Tłum. Guillermo García Talavera, Alvar Barra Zenil [i in.]. México: UTEHA 1967 s. 386, il.
- Barański Constante Mirosław: Professor Simão Kossobudzki. Nadb. z „Anais da Faculdade de Medicina da Universidade Federal do Paraná” Vol. 11/12: 1968/1969 No 1/2 s. 9-20, fot., bibliogr.
- [Barroso Gustavo] Joao do Norte [pseud.]: Grunwald. [Szkic historyczny. Brazylia ok. 1920].
- Bednarski Czesław: Diagramas de ligações eletro-industriais. Eletricidade Industrial CEIBE. [Współprac.]: Ricardo Viallet Bednarski. Belo Horizonte MG: Imprensa Grafica Editora Sion SA 1963 8° s. 172, IV.
- Bojko Szymon: Los origenes del constructivismo. (1917 Révolution et culture. Le devancement d'une époque). [Tłum.] Delia Ayala. Caracas: Universidad Central de Venezuela 1969 s. 46, il.
- Brandys Kazimierz: Cartas a la Señora Z. Trad. de Sergio Pitol. Xalapa: Univ. Veracruzana 1966 16° s. 228, nlb. 3.
- Bushaw Donald Wayne, Clower R. W.: Introducción a la economía matemática. [Tłum.] Andrés Ruszkowski. Buenos Aires: Hobbs 1967 s. 432.
- El Campo de Mexico. Organismos de desarrollo de la comunidad. [Red.] Witold Langrod. Pref. del Luis Gonzáles R. Mexico: Univ. Iberoamericana 1968 8° s. 321, nlb. 5.
- Castro Nevares Jorge: Paged — Polska Agencja Drzewna. Buenos Aires 1945 8° s. 116, j. hiszp.
- Chmielewski Miguel: A missão Polaca ou o tenente Henrique Abczynski e o jornalista Casimiro Warchalowski no Rio Grande do Sul. Relatório apresentado ao Exmo. Sr. Dr. A. A. Borges de Medeiros pelo Dr. Miguel Chmielewski Iuiz Districtal da Séde do Municipio de S. Leopoldo em 30 de Março de 1918. Porto Alegre: Oficinas graphicas d' „A Federação” 1918 8° s. 36.
- Chronowicz Albin: Diseño de cascarones. Un acercamiento practico. México: Compania Editorial Continental 1962 8° s. 339, nlb. 1, tabl. 18, rys., tab., wykr., bibliogr.
- Comercio de Mexico con Europa central. Mexico 1964 8° s. 357, nlb. 2, tabl. 16, tab. — Banco Nacional de Comercio Exterior.
- Constituição da República da Polônia de 23 Abril de 1935. Acompanhada de resumos da Lei Eleitoral relativa à Presidência da República, à Câmara dos Depu-

⁵ Wykorzystano tu następujące źródła: St. Pyzik, *Bibliografia druków polskich wydanych w Argentynie (1900 - 1958)*. Buenos Aires, s. 20, maszynopis; *Polonica Zagraniczne. Bibliografia*. Warszawa, Biblioteka Narodowa 1966 - 1969; J. Kowalik, *Bibliografia czasopism polskich wydanych poza granicami Kraju od września 1939 roku*. Lublin, KUL 1976, t. 1-4; Wydawnictwa polsko-brazylijskie znajdujące się w Archiwum Księży Misjonarzy w Kurytybie — zestawienie sporządzone przez ks. J. Pitonia; oraz materiały własne niżej podpisanego.

- tados e ao Senado. Prefácio do prof. doutor Irineu de Mello Machado. Compilação e tradução direta do texto polonês de Raul T. Bandeira de Mello & L. Bronislau Ostoja Roguski Advogados com o curso de doutorado da Faculdade Nacional de Direito da Universidade do Brasil. Rua da Quitanda, 9 Rio de Janeiro: A Coelho Branco F° 1939 8° s. XX, 137, nlb. 2.
- O Consulado da Polónia e a Sociedade de Colonização em Varsovia Limitada. Reprodução de um artigo da „Gazeta do Povo” de Curitiba de 22.3.1933. Impresso nas Oficinas da Empresa Grafica Paranaense. Curitiba 1933 8° s. 9.
- Contracto de colonisação entre o Estado do Espirito Santo a Sociedade de Colonisação em Varsovia. (Victoria 1928) 8° s. 7, tyt. nagl.
- Curie Eva; Madame Curie. Trad. de Monteiro Lobato. São Paulo 1938.
- Dergint Franciszek: A Visao Vermelha. Critica do comunismo e bolchevismo. Curityba: Paraná-Brazil Livraria Polaca 1922 8° s. nlb. 2, 28, nlb. 2.
- Estatutos da Congregação da Missão da Prvincia do Sul. Curitiba 1962 16° s. 13.
- Estatutos da „Provincia Brasileira da Congregação das Filhas de Caridade de são Vicente de Paulo. Curitiba: evenida Manuel Ribas 2 1960 16° s. 22.
- Estatutos da Sociedade Beneficiente e Recreativa „União”. Curitiba 1952 16° s. 39.
- Estatutos da Sociedade Educação Fisica „Juventus”. Curitiba 1957 8° s. 38.
- Estatutos da Sociedade Instrutiva e Recreativa „Rui Barbosa”. Erechim RS: Grafica e Tipografia Modelo Erechim 1953 16° s. 17.
- Estatutos da Sociedade Operaria Beneficiente „Abranches”. Bairro de Abranches. Fundada em 15.8.1910. Municipio de Curitiba. Curitiba: Grafica Vicentina 1969 16° s. 42.
- Estatutos da Sociedade Poloneza Operaria Beneficiente „Ladislaw Jagiello” em Abranches, proximo de Curitiba. [Curitiba] 1936 8° s. 23.
- Estatutos Sociedade Polono-Brasileira „Kościuszko”. Rio de Janeiro: Typog. do Jornal do Commerica Rodrigues and C. 1931 8° s. 16.
- Estatutos da Sociedade Polono-Brasileira Tadeusz Kościuszko. Beneficiente — Cultural — Recreativa. Fundada em 1890. Curitiba 1962 16° s. 15.
- Estatutos da Sociedade Popular Marechal José Piłsudski. Curitiba 1952 16° s. 16.
- Estatutos da Sociedade „União Juventus”. Curitiba 1960 16° s. 52.
- Estatutos da Sociedade: Władysław Jagiello de Abranches. [Curitiba]: Livraria Polaca Curitiba Gustavo et Benradt 1923 8° s. 8.
- Estatutos da União Rural Paranaense. Declarada de utilidade pública pela Lei nr 2 710, de 30.4.1929. Curitiba 1929 8° s. 21.
- Estatutos da Centro Agricola Polono-Brasileiro no Brasil. Aceitos no III Congresso dos Agricultores realizado em Curitiba 12 de abril de 1934. B.m. [1934] 16° s. 16.
- Estatutos do Grupo Folclorico Polones do Paraná. Curitiba: Grafica Vicentina 1967 16° s. 25.
- Estatutos e Regimento Interno do Conselho Arquidiocesano das Associações das Senhoras da Caridade de S. Viceñte de Paulo do Paraná. Curitiba 1962 16° s. 21.
- Exposição do sesquicentenário do nasimento de Fryderyk Chopin. 1810 - 1849. [Katalog] Rio de Janeiro: Biblioteca nacional 1920 8° s. 29, il.
- Exposição posthuma de Bruno Lechowski 20 de junho — 4 de julho. [Rio de Janeiro:] Museu Nacional de Belas Artes 1942 8° k. nlb. 12, il.
- (Fedalto Pedro): A Arquidiocese de Curitiba na sua história. (Curitiba): [Drukarnia „Ludu” 1959] 4° s. 358, nlb. 10, il.

- [Giertych Jędrzej] Polak W. [pseud.]: Milenio da Polônia Cristã. Trad. de M. Kawka e F. Dranka. Curitiba: Grafica Vicentina 1966 8° s. nlb. 2, 56.
- Janni Octavio. Raças e classes sociais no Brasil. Civilização brasileira. Rio de Janeiro 1966 8° s. 258.
- Iwańska Alicja: El conceptodel indigena en dos distintas regiones de Mexico. B.m. s. 345 - 357. — Obd.: America Indigena (Mexico) Vol. 23: [1963] no. 4.
- (Jeśman Ignacy): Mikołaj Kopernik o homem que moveu a terra. Rio de Janeiro — junho de 1973 (Pólonia Sociedade Beneficente do Rio de Janeiro Associação dos Ex-Combatentes Poloneses do Rio de Janeiro. Impressão Allset Serviços Técnicos) 8° s. nlb. 12, il. tyt. okł.
- Karasiński Luiz Rubens: Oracões para gente Jovem. (Modlitwy dla młodzieży). Curitiba: Grafica Vicentina 1973 8° s. 104.
- Keche Helena Maria: O amor mais sagrado. Cena patriótica em um ato. Curitiba 1945 8° s. 19.
- Komorek Rodolfo. Traços biográficos e epistário. Secretariado Padre Rodolfo, São José dos Campos. Impresso Escolas Profissionais Salesianas São Paulo 1966 8° s. 186.
- Kos-Rabcewicz-Zubkowski Ludwik: El arbitraje en el código de procedimiento civil de Quebec. B.m. s. 75 - 101. — Repr.: „Boletín Mexicano de Derecho Comparado” (Mexico) Nueva Serie T. 2: 1968 no. 4.
- Kos-Rabcewicz-Zubkowski Ludwik: International justice and peaceful coexistence. Mexico s. 197 - 219. — Repr.: „Boletín Mexicano de Derecho Comparado” Vol. 1: 1968 no. 1.
- Kosiński Jakub: Palavras proferidas por Jacob Kosinski perante os membros da colonia polaca do Rio de Janeiro, reunidos em assembléa na sala da Associação Typographica Fluminense, em 2 de Setembro de 1906, afim de lhes ser presente o appello vindo do Towarzystwo Szkoły Ludowej w Brazyliji, de Curityba. [Rio de Janeiro] 1906 4° s. 8, tyt. nagł.
- Kowerski Witold: A questao da Polonia, judaizmo, bolschevism e a Conferencia da Paris. Curitiba [1919?].
- Kurnatowski Eric: Le probleme de l'emigration Polonaise an Brésil. Rio de Janeiro 1927 16° s. 33.
- Lancamos o centenário. [Curitiba] (1971) 8° s. nlb. 8, il.
- Lange Oskar: Economia politica. Problemas generales. [Tlum.] Silverio Ruiz. México: Fondo de Cultura Economica 1966.
- Toż: wyd. z 1969 8° s. 332, nlb. 1, tabl., bibliogr.
- Lange Oskar: La economia en las sociedades modernas. Version da la ed. en aleman de Mircia Bofil. Mexico: Editorial Grijalbo 1966 16° s. 290, nlb. 1.
- Langrod Witold. Principios del desarrollo de la comunidad. W: Seminario sobre desarrollo de la comunidad. 24 - 28 septiembre 1968. Oaxaca, Mexico: Comision del Rio Balsas 1968 s. 35 - 42.
- Milênio Cristão da Polônia. 966 - 1966. Rio de Janeiro-Brasil: (foi impresso na Gráfica A. Ratenieks Rio de Janeiro 1966) 4° k. 10 nlb. il.
- Młynarski Feliks I.: Protesto e Apello na Questao de socorro Americano para Polonia. Dirigado ao Departamento do Ministerio dos Relações Exteriores da America do Norte. Curitiba Paraná: Komitet Obywatelski — Marechal Mallet. Oficinas de artes graphicas 1916 8° s. 16.
- Notas Biográficas de Irmã Valentine Estanislava Perz, Visitadora das Filhas da Caridade da Provincia de Curitiba 1892 - 1963. [Curitiba: Gráfica Vicentina 1963] 8° s. 17, fot., — tyt. okł.
- Pawłowicz Bohdan: Polonia. Buenos Aires 1938.

- Pieczara Stefan: *Présence de l'Argentine en Poloque*. [Argentyna] s. 117-123. Extr.: *Cahiers du Monde Hispanique et Luso-Brésilien* 1968. — tyt. okł.
- Pierwsze kroki w Argentynie. Buenos Aires: Biuro Porad Technicznych i Rolnych 1948.
- Polona para Polacos. (Tradução portuguesa do Bronislaw Stysinski). Porto Alegre: Liga Polska 1916 8° s. 15.
- Potocki Jan: *O manuscrito do Saragoga*. [Tlum.] José Sanz. Rio de Janeiro: Ed. GRD 1965 s. 176.
- Projeto do Banco Polonez-Brasileiro de Comercio e Colonização. Curitiba: Empresa Grafica Paranaense 1928 16° s. 23.
- Prospecto do Banco Polonez Brasileiro de Comercio e Colonização. Incorporadores Affonso Alves de Camargo Filho, João Vianna Seiler, Ignacio Kasprowicz. Curitiba 1928 16° s. 12.
- Rakowski Kazimierz: *Flôr de Samambaia*. [Tlum.] Raymund Kegel. [Brazylia przed 1920 r.].
- Regulamento dos Empregados. Hospital São Vicente de Paulo. Mafra Sta Catarina. B.m. 1968 16° s. 19.
- Relatorio Final do Comité de Socorro ás Vítimas da Guerra na Polonia 1939-1945. Rio de Janeiro 1945 8° s. 40.
- Romin W.: *Josep Pilsudski*. Esboco biographico. Rio de Janeiro: A'Venda na Livraria Editora Leite Ribeiro 1929 8° s. nlb. 4, II, 5-36. — Bibliotheca Poloneza No 1.
- Ruszkowski Andrzej: *El comunismo Diez conferencias de extension universitaria*. Lima: Editorial Universitaria 1961 8° s. 245, il., bibliogr.
- Rydygier Antonio: *Contribuição para o estudo physiopatologico do Ganglio Estrellado pelo Prof. Dr ...* Curitiba. Paraná 1925 8° s. 14.
- Sachs Ignacy: *Obstáculos al desarrollo y planificación*. Trad. del inglés Roberto Castañeda y Martha P. Chávez. México: Nuestro Tiempo [1967] s. 161.
- Schaff Adam: *Lenguaje y conocimiento*. [Tlum.] Maireia Bofill. México: Porrúa 1967 s. 269.
- Schaff Adam: *Marxismo e individuo humano*. [Tlum.] Maria Rosa Borrás. México: Grijalbo 1967 s. 319.
- Schaff Adam: *O marxismo e o individuo*. Trad. de Heidrun Mendes da Silva. [Rio de Janeiro]: *Civilização Brasileira* 1967 8° s. 293.
- Severo Alfredo: *O esforço da Polonia em 1920, em defesa da civilização européa*. Rio de Janeiro: A'Venda na Livraria Editora Leite Ribeiro 1931 8° s. nlb. 4, III, 9-44. — Bibliotheca Poloneza No 2.
- Sienkiewicz Henryk: *Quo vadis*. Trad. Salomao Filgueira. Rio de Janeiro: Ed. de Ouro 1969 16° s. 262, il.
- Skowronski Tadeu: *Paginas Brasileiras sobre a Polonia*. Colectanea. Rio de Janeiro: Livraria Editora Freitas Bastos (Tipografia America Rio) 1942 8° s. 210, tabl. 16.
- Smyczyński St. A., Kalinowski St.: *Słownik — przewodnik — samouczek polsko-argentyński bez pomocy nauczyciela*. Buenos Aires 1949.
- Soares Ubaldo: *Aquestão da Alta Silesia*. 1-a parte exposição geral, 2-a agrupamentos polono-alemães. Rio de Janeiro 1921 8° s. 65.
- Sociedade „Instrutivo-Agricola e Recreativa Rui Barbosa” Alto Paraquacú — Itaiopolis, Santa Catarina. B.m.r. 16° s. nlb. 8.
- Sprawozdanie Komitetu Uczczenia Setnej Rocznicy Urodzin Józefa Pilsudskiego obchodzonej w Buenos-Aires w grudniu 1967 r. Buenos Aires: Komitet Uczczenia Setnej Rocznicy Urodzin Józefa Pilsudskiego 1967 4° k. 3, il., powiel.

[Stańczewski Józef] Fredecensis [pseud.]: A Polonia na Literatura Brasileira. Uma Anthologia. Editores Placido e Silva & Cia. Ltda. Proprietarios da Empreza e Graphica Paranaense a „Gazeta do Povo” Rua 15 de Novembro n. 53 Curityba — Paraná — Brasil: (Organisadores Redaccão do „LUD” Avenida Jayme Reis, 115 — Curitiba—Paraná—Brasil) 1927 8° s. IX, nlb. 3, 201, nlb. 12, il.

Superintendência do Milênio Cristão da Polonia 966 - 1966. (Curitiba 1966) 2° k. nlb. 4, il.

Surprêsas da Guerra. Curitiba: „Gazeta Polska w Brazylii” 1940 8° s. 39, il., mapy.

Zawiera: Boucherie gen.: A Campanha na Polonia oraz Smogorzewski Kazimierz por.: As duas Campanhas — Polonês e Francês.

Tasman Aleksander: Igor Strawiński. Trad. Roberto Garcia Murillo. Buenos Aires 1949.

Wendling Maria: O Imigrante polones no Rio Grande do Sul. Estudos Leopoldenses Ano 1971 nr 17. Unisinos Universidade do Vale do Rio dos Sinos, São Leopoldo 8° s. 158, mapy, wykr.

Wieliczka Zygmunt: Comemorações da festa da Arvore. Plantações da „Araucaria Brasileira”. Curitiba 1951 8° s. 4.

Wieliczka Zygmunt: 1° Congresso Florestal Brasileiro. Curitiba: Custo e Rentabilidade dos Plantações de Araucaria Angustifolia 1953 8° s. 8.

Wieliczka Zygmunt: Sugestões referentes ao futuro das matas paranaenses. Curitiba „Editora Litero Técnica” (1953) 8° s. 23.

Wisniewski Gabriel Dominik: Lingua em Gramatica e Lingüística. [Curitiba]: (Grafica Vicentina) 1963 8° s. 25, bibliogr.

Zbik Francisco: A voz masculina em honra da feminina. Reflexões e criticas. Composto e Impresso na Grafica de Comunidade de Emaus. Rio de Janeiro: Guanabara b.r. 8° s. 38.

Poz. 276 — także wyd. São Paulo: Herder 1967 16° s. 120;

poz. 280 — także wyd. z 1969 r.;

poz. 461 — także wyd. z 1958 16° s. 14;

poz. 866 — także wyd. I z 1967 r.;

poz. 873 — także wyd. II z 1937, wyd. III z 1938, wyd. IV z 1938 r.;

poz. 1133 — także wyd. z 1967 s. 488, il.

Kalendarze

Kalendarz Banku P.K.O. Banco Polaco. Polska Kasa Opieki S.A. na rok 1933. Buenos Aires. (Pierwsza Polska Drukarnia Charcas 433) cm 12,5×7,5 s. nlb. 32, il. [Kalendarz kartkowy na rok 1942.] „Gazeta Polska w Brazylii”. Comemoração de 50 anos de existencia 1892 - 1942.

Kalendarz składa się z tekturowego podkładu (cm 49,5×29) z fotografią zmarłej kobiety w trumnie i napisem w otoku: Polonia 1942. Poniżej fragment wiersza K. Ujejskiego po polsku i portugalsku: „W górę serca i czoła... Spałem tylko — nie zmarłem”. Zasadniczy kalendarz do zdzierania miał format cm 15×10,5.

Nowy Kalendarz katolicko-polski na rok 1921. Wydawnictwa rok piąty. Kurytyba: Nakładem i drukiem „Gazety Polskiej w Brazylii” [1920] cm 26×18,3 s. nlb. 8, 112, nlb. 8.

Kalendarz Katolicko-Polski „Gazety Polskiej w Brazylii na rok 1924. Wydawnictwa rok ósmy. Kurytyba: Nakładem i drukiem „Gazety Polskiej w Brazylii” [1923] cm 26×18,3 s. 127, nlb. 1, il. tab. 7.

- Tenże ... na rok 1928. Rocznik dwunasty. Kurytyba: Nakładem i drukiem „Gazety Polskiej w Brazylii” Wydawca Franciszek Wochnik [1927] cm 26,5×18 s. 156. nlb. 4, il.
- Tenże ... na rok 1931. Rocznik 18-ty. Kurytyba: Nakładem i drukiem „Gazety Polskiej w Brazylii” [1930] cm 26,5×18 s. 150, nlb. 26, il.
- Tenże ... na rok 1934. Rocznik 21-szy. Kurytyba: Nakładem i drukiem „Gazety Polskiej w Brazylii” [1933] cm 27×18,3 s. 192, il.
- Tenże ... na rok 1935. Rocznik 22-gi. Kurytyba: Nakładem i drukiem „Gazety Polskiej w Brazylii” [1934] cm 26,5×18,5 s. 128, il.
- Tenże ... na rok 1936. Rocznik 23-ci. Kurytyba: Nakładem i drukiem „Gazety Polskiej w Brazylii” [1935] cm 27,5×18,3 s. 96, il.
- (Kalendarz Gazety Polskiej) „Gazeta Polska w Brazylii” Kalendarz na rok 1939. Rocznik 26-ty. Kurytyba. Nakładem i drukiem „Gazety Polskiej w Brazylii” [1938] cm 27×18,3 s. 96, il.
- Kalendarz polski „Ludu” i „Przyjaciela Rodziny” na rok 1933. [R. 12.] Curytyba — Paranà: Nakład Polskich Księży Misjonarzy [1932] cm 23,6×15,6 s. 168, il.
- Kalendarz „Ludu” i „Przyjaciela Rodziny” 1934. Curytyba — Paranà: Nakład Polskich Księży Misjonarzy [1933] cm 23,7×15,5 s. 168, il.
- Tenże ... 1935. Curytyba — Paranà: Nakład Polskich Księży Misjonarzy [1934] cm 23,7×16,2 s. 166, il.
- Kalendarz „Ludu” 1973. Kurytyba, Parana: Wydawnictwo „Gráfica Vicentina Ltda” [1972] cm 22,8×15,7 s. 160, il.
- Kalendarz Polski w Brazylii na rok 1915. [Rocznik 1.] Kurytyba: Nakładem i drukiem Księgarni Polskiej Kazimierza Warchałowskiego [1914] cm 25×18,8 s. 84, nlb. 26, tabl. 12.
- Tenże ... na rok 1916. [Rocznik 2.] Kurytyba: Nakładem i drukiem Księgarni Polskiej Kazimierza Warchałowskiego [1915] cm 25×18,7 s. nlb. 2, 112, nlb. 42, il.
- Kalendarz „Polskiej Prawdy w Brazylii” na rok 1931. Redaktor Ignacy Sklarski. Kurytyba 1930 s. 200, il.
- Kalendarz „ŚWITU” na rok 1929. Pod redakcją Wł. Wójcika. Składał Franciszek Sypniewski. Drukował Józef Budnarowski. Okładkę rzeźbił Włodzimierz Duszczak (rysował W. Wójcik). (Curytyba-Paraná-Brasile) [1928] cm 22,8×16 s. 173, nlb. 3, il.
- Polski Kalendarz Rio-Grandeński na 1930 rok. [R. 1.] Nakładem Polskiej Drukarni Porto Alegre, Rua São Pedro N. 533. [1929] cm 22,3×16 s. nlb. 2, 156, nlb. 16, tabl. 9.
- Tenże ... na 1931 rok. [R. 2.] Wydawnictwo Drukarni Polskiej Porto Alegre — Rua São Pedro, 533 [1930] cm 24×16 s. 160, il.
- Tenże ... na rok 1932. [R. 3.] Wydawnictwo Drukarni Polskiej Porto Alegre — Rua S. Pedro 533 [1931] cm 23,7×16,5 s. 104, il.

Czasopisma

- Anais da Comunidade Brasileiro-Polonesa. [Wyd.:] Superintendência do Centenário da Imigração Polonesa ao Paraná, Curitiba. Curitiba, Parana. Vol. 1-7: 1970-1973, rocznik. Red. Francisco Dranka i Ruy Christovam Wachowicz.
- Agencia Catolica Polonesa de Prensa. [Biuletyn]. Lima, Peru 1944. Nieregul., w j. hiszp.
- Biuletyn Polskiej Komisji Wojskowej Ameryki Południowej. Ponta Grossa nr 1 wrzesień 1914 cm 37,5×27,5 k. 1. Następnie ukazywał się w ramach pisma: „Wiadomości z Wojny <Ogniwo> Biuletyn Polskiej Komisji Wojskowej Ameryki Połud-

niowej”, od 1916 r. p.t.: „Ogniwo” Biuletyn Polskiej Komisji Wojskowej Ameryki Południowej.

Boletín de Prensa. [Wyd.:] Federacion Polonesa. Servicio de Prensa. Mexico 1943 - 1945. nieregul. w j. hiszp.

Ecos de Grodno. Revista de la Union Residentes de Grodno y sus Alrededores, Valentin Gomez, 3243, Buenos Aires 1948 - 1965, nieregul.

Fakty. [Wydawał i redagował Bohdan Pawłowicz, pomagali: Tadeusz Haczyński, Bohdan Meleniewski i Wanda Pawłowicz]. Rio de Janeiro 1945 - 1947, dwumiesięcznik, nieregul.

Fakty. Biuletyn Informacyjny. Wydawał: Doraźny Komitet Obywatelski. Redagował Jan Chorośnicki. Curitiba, Parana 1946, nieregul. Mutacja „Faktów” z Rio de Janeiro.

Gazeta Polonesa. Curitiba 7 IX — 18 X 1941. Red. J. Sklarski, tygodnik w j. portug., kontynuacja „Polskiej Prawdy w Brazylii”.

Informaciones de Polonia. Publicacion mensual editada por el Centro Polonense de Informacion Mexico, D.F. Mexico 1939 - 1942? Red. Gustaw Zakrzewski, miesięcznik w j. hiszp.

Informator — Dodatek dla Dzieci. Red. ks. Wincenty Sztolc. Montevideo 1957, miesięczny dod. do „Informator Bóg i Ojczyzna”.

Informator Unii Kulturalnej Polaków w Brazylii. Dla członków Unii Kulturalnej Polaków w Brazylii. Rio de Janeiro 1948 - 1956?, nieregul.

Junak. Mensanerio esportivo-cultural. Red. Jan Krawczyk. Czcionkami „Tipografia Escolar” [„Zrzeszenia Nauczycieli Polskich w Kurytybie”]. Kurytyba R. 1: 1938. Powstał z połączenia się z „Młodym Parańczykiem”.

Kochany Rodaku. São Paulo 1949 - 1950. Wyd. i red.: ks. dr Antoni Łatka, nieregul. Kontynuacją tego pisemka były „Ziarna i Kłosy”.

Komunikat. Wyd. Koło Byłych Żołnierzy 1 Dywizji Panczernej w Argentynie. Buenos Aires, nieregul.

Noticias de Polonia. (Biuletyn Polski). Mexico 1943 - 1944, nieregul. Edycja w j. polskim i hiszp.

Nowiny Polskie. Porto Alegre 1914. Red. ks. Jan Peres.

Polak w Meksyku. El Polaco en Mexico. Czasopismo dla Osiedla i o Osiedlu Santa Rosa. (Wydawca: Dział Kulturalno-Oświatowy przy Delegaturze Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej). Leon — Santa Rosa, Mexico 1944 - 1945, tygodnik w j. polskim i hiszp.

Polak w Venezueli. Organ Zjednoczenia Polaków w Venezueli. Caracas 1949 - 1951. Wyd. i red.: ks. Franciszek Wołoszyk, w 1951 r. wyd.: Anstazy i Wanda Rękowscy.

Polonia Popular. Publicado mensualmente por Comite de Polonia Popular Polish Labor Group, New York. Mexico, D.F. 1944 - 1945. Red. Felix Gutman. Miesięcznik w j. hiszp.

Polska Wyzwolona. Polonia Liberada. Buenos Aires 1945 - 1951. Tygodnik. Red. St. Kowalewski, St. Buczyński, Zygmunt Rafałowicz i Józef Ratner-Mirski.

Serwis Radiowy. Przegląd wiadomości radiowych. Wydawany staraniem Polskiej Izby Handlowej przy współudziale Federacji Polskiej. Mexico, D.F. 1945, nieregul. Red. Jan Skoryna i Ignacy Wygard.

Wolna Polska. Polonia libre. Montevideo-Uruguay. Wyd. Komunistyczna Partia Urugwaju, frakcja polska. 1942 - 1946? Red. Piotr Nesterowicz.

Wojciech Chojnacki